Wognum, 27 september 2023

Aan de leden van de gemeenteraad,

Met deze brief bieden wij u de programmabegroting 2024 en meerjarenraming 2025-2027 aan. Op 14 juli 2023 is de Kaderbrief 2024[1] vastgesteld. In de kaderbrief zijn de hoofddoelen 2024-2027 uiteengezet en aangevuld met algemene, technische en indexatie kaders. Daarnaast zijn ook de belangrijkste ontwikkelingen voor ons als gemeente beschreven. De Kaderbrief 2024 en het Begrotingsadvies 2024-2027[2] van de VNG vormen de basis van deze begroting.

Het hoofddoel blijft ongewijzigd

De visie en ambities die in de Kaderbrief 2024 zijn beschreven, borduren voort op wat er vorig jaar is vastgesteld. Om gedegen, langdurig beleid te kunnen neerzetten en uitvoeren, dient Medemblik een financieel gezonde gemeente te zijn. Hierin zijn wij op de goede weg: voor 2024 en 2025 sturen wij aan op een positief resultaat. Voor de periode 2026 en 2027 voorzien wij grote uitdagingen. Deze staan verderop in deze brief toegelicht.

Ons hoofddoel is uitgewerkt in een drietal programma's: Dienstverlening & Organisatie, Samen leven en ondersteuning en Ruimte. De subdoelen die onder deze programma's zijn beschreven, werken allemaal toe naar het in controle zijn en blijven van de gemeente op een transparante manier.

Belangrijkste speerpunten 2024

Bij de afweging van inzet van middelen voor nieuw beleid in 2024 heeft het college zich laten leiden door de prioriteiten van de raad en het versterken van in gang gezette ontwikkelingen. Het maatschappelijk effect is daarbij afgewogen. Voor de complete toelichting verwijzen wij naar de financiële paragraaf in de begroting. Hieronder worden enkele punten toegelicht:

Sociaal domein
We zetten de beweging van zorg naar gezondheid centraal: meer inzet op preventie, zodat zoveel mogelijk wordt voorkomen dat inwoners op een later moment intensievere ondersteuning nodig hebben. Om dit te realiseren zetten we o.a. in op armoedebeleid, vroegsignalering en wijkgericht werken. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de Brede SPUK-regeling[3] vanuit het Rijk.

De kosten voor het sociaal domein staan onder druk. De raad heeft in de begroting 2022 een structurele taakstelling binnen het sociaal domein opgelegd die per 2024 wordt geëffectueerd. Het college zet zich in om deze taakstelling zonder achteruitgang van kwaliteit van zorg te realiseren. Gezien de vele (landelijke) ontwikkelingen en de open-einde regelingen binnen het domein monitoren we of de taakstelling reëel is. Voor 2024 bedraagt de taakstelling €530.000 oplopend naar €650.000 in 2025.

Om de jaarlijkse fluctuaties in de kosten van het sociaal domein en realisatie te verminderen wordt een raadsvoorstel uitgewerkt voor het vormen van een egalisatiereserve individuele zorgkosten. In 2024 werken we aan een huisartsenvisie en een Lokale inclusie agenda. Deze plannen realiseren we binnen de beschikbare SPUK middelen.

Impuls voor dierenwelzijn
Op dit moment voeren wij de wettelijke taken op dit onderwerp onvoldoende uit. Er wordt nu geld vrijgemaakt om een start te maken het voldoen aan onze wettelijke taak voor huisvesting. Dit jaar zijn gesprekken gestart tussen de West-Friese gemeenten om in regionaal verband te kunnen gaan voldoen aan de wettelijke verplichting van noodopvang van dieren. In 2024 volgt de analyse om te komen tot wat er structureel nodig is vanaf 2025.

---

[1] Kaderbrief 2024 Gemeente Medemblik. Geagendeerd op raadsvergadering d.d. 13 juli 2023

[2] Ledenbrief Begrotingsadvies 2024-2027, 14 juli 2023 VNG, https://vng.nl/sites/default/files/2023-07/14072023_lbr_23_030_ledenbrief_begrotingsadvies.pdf

[3] SPUK staat voor Specifieke Uitkering en is gericht op een gezonde generatie in 2040

Organisatieontwikkeling
In 2023 zijn stevige stappen gezet om de ambtelijke organisatie te versterken. Dit is nodig om te kunnen voldoen aan de uitvoering van de wettelijke taken en de dienstverlening op niveau te houden. Om dit te bereiken worden hierop extra middelen ingezet. Tussentijds is de organisatie-ontwikkeling gemonitord en blijkt dat op een aantal onderdelen extra inzet nodig. Het opleidingsbudget wordt verhoogd om de professionele groei van (nieuwe) medewerkers stimuleren en medewerkers te behouden.

Onderhoud en beheer openbare ruimte
Het beheer en onderhoud van de openbare ruimte is een belangrijke kerntaak voor de gemeente. Het vastgestelde plan 'IBOR' (Integraal beheer openbare ruimte) vormt hiervoor de basis. Het jaarlijkse onderhoudsbudget is gemiddeld dekkend. Om de jaarlijkse fluctuaties in de begroting en realisatie te verminderen wordt een analyse uitgevoerd naar de voor- en nadelen van het omzetten van een reserve naar een voorziening. Daarnaast wordt in 2024 ingezet op verbeteren van de onkruidbestrijding door een omslag te maken naar duurzame methode. Hiervoor is een incidenteel budget begroot.

Onderhoud gemeentelijke gebouwen
De gemeente streeft naar toekomstbestendige gemeentelijke gebouwen. De gemeenteraad heeft besloten om de gebouwen in stand te houden op een sober- en doelmatig niveau (conditieniveau 3). De kosten voor het onderhoud nemen toe en de herziening van het Meerjarenonderhoudsplan 2023-2042 voor de gemeentelijke gebouwen vraagt om een jaarlijkse verhoging van de voorziening onderhoud. Er is in 2024 specifiek geld benodigd voor tijdelijke huisvesting onderwijs, vanwege een levensduur verlengende renovatie van één van onze schoolgebouwen.

Indexatie OZB
In de begroting 2024 is de OZB geïndexeerd met 3%. Deze verhoging is aanzienlijk lager dan de inflatie. De gemeente vindt het belangrijk de lastenverzwaring voor de inwoners niet verder te laten toenemen.

Financieel perspectief

Sluitende begrotingen 2024 en 2025
De voorliggende begroting 2024 en meerjarenraming 2025-2027 zijn gebaseerd op de uitgangspunten van de Kadernota 2024. In het financiële perspectief zijn de effecten van de meicirculaire 2023 verwerkt. De autonome ontwikkelingen zijn doorgerekend op basis van de afgesproken indexeringen en kapitaallasten, geactualiseerd op basis van de laatste inzichten. De begroting 2024 sluit met een voordelig saldo van € 78.000. In 2025 loopt het overschot op naar € 2,8 miljoen.
De financieel toezichthouder van gemeenten kijkt bij de beoordeling naar het structurele resultaat, waarin incidentele baten en lasten worden weggelaten. Er moet sprake zijn van een structureel en reëel evenwicht in het begrotingsjaar 2024. De gemeente voldoet aan deze eis.

Begrotingstekorten voor 2026 en 2027
Als gevolg van de structurele kortingen op de algemene uitkering vanaf 2026 ontstaat een structureel tekort van € 4,8 miljoen in 2026 dat in 2027 oploopt naar € 5,3 miljoen. Het is onduidelijk of het Rijk de kortingen op de algemene uitkering gaat repareren. Het behalen van de doelstelling om als gemeente financieel sterk, gezond en betaalbaar te zijn en te blijven komt door de deze kortingen in het geding. De VNG heeft daarom de gemeenten geadviseerd om de begrotingstekorten als gevolg van de korting op het gemeentefonds vanaf 2026 zichtbaar te maken.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing
Bij de gemeente Medemblik wordt het weerstandvermogen (de beschikbare weerstandscapaciteit) gevormd door de algemene reserve en de onbenutte belastingcapaciteit. Er wordt voorzichtigheidshalve geen rekening gehouden met stille reserves. In 2023 is een onderzoek gestart

naar de waardering van de stille reserves. Dit onderzoek wordt naar verwachting eind 2023/begin 2024 afgerond.
De ratio weerstandsvermogen bedraagt 2,0 en is hoger dan de minimale streefwaarde. De raad heeft bepaald dat deze ratio tussen de 1,4 en 2,0 moet liggen. Dit houdt in dat de beschikbare weerstandscapaciteit voldoende zou moeten zijn om de financiële risico's op te kunnen vangen.

Het begrotingsproces 2025

De financiële uitdaging voor 2026 is groot en maakt duidelijk dat het maken van verdergaande keuzes strikt noodzakelijk is. Op basis van het rapport 'Begrotingsanalyse en procesadvies' uit 2022 wordt het begrotingsproces 2025 opgestart om een perspectief te creëren hoe de gemeente een structureel en reëel begrotingsevenwicht vanaf 2026 kan verwezenlijken.

In aanloop naar een nieuw vast te stellen cyclus en werkwijze voor de programmabegroting 2025, is er voor 2024 een start gemaakt met een nieuwe werkwijze. Door het gebruik van de Kaderbrief zijn er voorafgaand aan de begroting goede kaders gesteld. De ambitie is dat daardoor minder bijsturing en/of correctie nodig is na presentatie van de begroting. De eventuele leerpunten uit deze cyclus zullen meegenomen worden in het transitieplan voor het P&C proces, die onder regie van de griffie zal worden opgesteld.

Afsluiting

Medemblik werkt toe naar een financieel gezonde gemeente. Dat is het belangrijkste kader dat de raad aan het college heeft meegegeven. Het korte termijnperspectief voor de jaren 2024 en 2025 is positief en geeft zelf beperkt ruimte voor nieuw beleid. Voor 2026 wordt het een grote uitdaging om de wettelijke taken en plichten goed te blijven uitvoeren en de gemeentefinanciën op orde te houden. Bij het begrotingsproces voor volgend jaar worden de te maken keuzes en gevolgen voorbereid.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Medemblik